

kompozytsiinykh materialiv» spets. 161 Khimichni tekhnolohii ta inzheneriia / KPI im. Ihoria Sikorskoho. Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho, 2024. 100 s. {in Ukrainian}

10. Sait «ATRIA»: A glass as strong as steel. [Elektronnyi resurs]. URL: <https://atriainnovation.com/en/blog/a-glass-as-strong-as-steel/>. Data zvernennia: 21 bereznia 2025. {in Ukrainian}

11. Sait «Build Portal»: Naimitsnishe u sviti sklo [Elektronnyi resurs]. URL: <http://budport.com.ua/news/22482-vcheni-z-kanadi-stvorili-naymicnishe-u-sviti-sklo-scho-vidomo>. Data zvernennia: 21 bereznia 2025. {in Ukrainian}

12. Sylikatne materialoznavstvo: navch. posib. dla zdobuvachiv stupenia doktora filosofii 161 «Khimichni tekhnolohii ta inzheneriia» / M.M. Plemiannikov, V.Yu. Tobilko; KPI im. Ihoria Sikorskoho. Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho, 2021. 103 s. {in Ukrainian}

13. Somka S.V. Dyzain inter'ieru, mebliv ta obladnannia: pidruchnyk. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K, 2018. 400 s. {in Ukrainian}

14. Yashchyshyn Y.M. Tekhnolohiia skla u trokh chastynakh: Ch. III. Tekhnolohiia sklianykh vyrobiv: pidruchnyk. Lviv: Vydavnytstvo «Rastr-7», 2011. 416 s. {in Ukrainian}

15. Garner S.M. Flexible glass. Enabling thin, lightweight and flexible electronics / S. M. Garner. Hoboken: Scrivener Publishing LLC, 2017. 365 p. {in English}

16. Mehrdad Ghamari and Senthilarasu Sundaram. Solar Window Innovations: Enhancing Building Performance through Advanced Technologies. *Energies*, 2024. №17. 31 p. {in English}

17. Uusitalo O. Float glass innovation in the flat glass industry / O. Uusitalo. New York: Springer, 2014. 115 p. {in English}

18. Yin Z., Hannard F., Barthelat F. Impact-resistant nacre-like transparent materials. *Research. Materials science*. June 27, 2019. P. 1260-1263. {in English}

DOI: 10.32347/2786-7269.2025.13.249-259

УДК 72.0.17

Чвирова О.Є.,

chvyrova@odaba.edu.ua, ORCID: 0009-0007-0798-8719,

Одеська державна академія будівництва та архітектури, Україна

СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ЯК ЗАКОНОМІРНІСТЬ ДИНАМІКИ ЯКОСТІ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

Розглядаються проблеми якості міського середовища крізь призму соціального та екологічного планування. Здійснено порівняльний аналіз технічної та екологічної парадигм розвитку міста, обґрунтовано значення урбанізації у формуванні соціокультурних характеристик міського середовища. Урбанізація є найважливішою стороною розвитку суспільства, поняття урбанізація націлене певний його аспект. Урбанізація є проекцією всесвітньо-історичного процесу відтворення всього життя суспільства, його закономірностей на територію. Урбанізація – це суспільство, розглянуте з погляду його соціально-територіальних закономірностей, тобто у ракурсах виникнення, розвитку та зняття соціально та культурно значимих територіально закріплених відмінностях між містом та селом., центрами та периферією як у суспільстві в цілому, так і в містах та агломераціях. Саме закономірності урбанізації дозволяють розкрити соціальну природу міст як форму розселення та закономірності динаміки якості міського середовища. У статті відзначається, що різноманітність відкритих суспільних просторів відкриває для особистості можливість формувати свій ареал відповідно до своїх потреб, відповідно до потреб своєї соціальної групи. Тим самим люди формують умови власного відтворення. Сама собою можливість вибору елементів ареалу, його формування визначаються загальними соціально-економічними умовами суспільства, що має у кожному даному випадку спеціально досліджуватися. Окреслюючи межі свого ареалу, городянин цим визначає територію своєї безпосередньої життєдіяльності, бере участь у формуванні механізму її відтворення. Якість середовища ареалу, його культура, соціально-економічний потенціал є важливими чинниками ефективності відтворення людини. Аналіз розвитку урбанізованої культури допомагає усвідомити, що якість навколишнього середовища може бути зрозумілою у єдності потреб до середовища та реальних параметрів цього середовища. Виокремлено роль відкритих громадських просторів у забезпеченні якості життя населення та окреслено соціально-культурні параметри, що впливають на їхню оцінку мешканцями міст.

Ключові слова: міське середовище; якість життя; урбанізація; соціальне планування; екологічна парадигма; інфраструктура; відкриті громадські простори; культура міста.

Постановка проблеми. У сучасних умовах інтенсивної урбанізації питання якості міського середовища набуває особливої актуальності. Міське середовище розглядається не лише як фізичний простір існування, а й як соціокультурний феномен, що визначає рівень життя, соціальну динаміку та культурну ідентичність населення [3, 4, 7]. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю поєднання технічного підходу до формування міста із соціально-екологічним розумінням ролі людини в процесі урбанізації. Людина, її потреби та спосіб життя є потужним містобудівним фактором. В останній час розвиток соціально-екологічних досліджень показує, що саме від розвиненості, стабільності та спрямованості функціонування соціально-відтворювальних структур різного рівня та масштабу залежать сукупний соціально-культурний потенціал міста. Тому об'єктом соціального планування мають бути саме ці структури та їх компоненти – нормативно-ціннісні системи. Існує проблема диспропорцій між містобудівним проектуванням та соціальним плануванням. Міське життя стає дедалі динамічнішим, оцінки міського середовища населенням дедалі більше зрушуються у якісну сферу, у свою чергу регулювання багато в чому залишається статичним, а критерії оцінок носять кількісний характер [10, 12]. Фактично соціальне планування міст та регіонів почало розвиватися саме внаслідок статичності містобудівних засобів регулювання соціального життя. Тому через ймовірність характеру міських процесів виявилася необхідність розробки планів міського та регіонального розвитку. План – це розгорнута у часі та просторі програма процесу містоутворення, в якій акцент зроблено на моментах його самоорганізації та на формуванні соціальних біотехнічних систем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На підставі аналізу та узагальнення спеціальної літератури та науково-дослідних робіт виявлені наукові роботи яких безпосередньо вплинули на дослідження: загальною теоретико-методологічною базою даного дослідження є роботи: Колоша М.С. [7], В. Чепелик [15], І.В.Ладигіної [9], І.Р. Кузик [6], Ю.І. Гайко [2], Г.В. Жидкова [2], О.С. Безлюбченко [1], Л.П. Панова [11]; питання дизайну, колористики та сприйняття архітектурного середовища В.О. Тимохін [15], С.В. Сьомка [14]; соціальна динаміка міських процесів та просторова різноманітність розглядалися Й. Гейл [3], М. Гусєв [4], Ю.В. Жмурко [5], Ч.Лендрі [10], Р.Флорида [16], С.Ходж [17], Б.С. Посацький [12], Є.І. Король [12], Г.Є. Кознарська [12]; систематизовані існуючі теорії у формуванні

громадського простору у роботі Колоша М.С. [7], В. Чепелик [18], І.В. Ладигіної [9], В.Т. Семенова [13], І.Е. Линник [13].

Метою публікації є порівняння двох підходів технічного і екологічного для виявлення диспропорції між потребами сучасного населення й засобами їх задоволення в межах міського простору, розкрити соціальну природу міст як форму розселення та закономірності динаміки якості міського середовища.

Основне викладення матеріалу. Названі розбіжності і диспропорції відбивають найбільш характерні типи уявлень про місто, що склалися до теперішнього часу. Науковий дискурс виділяє дві основні парадигми в осмисленні проблем міста: технічну та екологічну. Перша зосереджує увагу на розвитку інфраструктури, технічних засобів управління, проектуванні й будівництві. Екологічна парадигма, навпаки, трактує місто як живий організм, у якому взаємодіють природні, соціальні та культурні елементи. Вона передбачає самоорганізацію, адаптацію та врахування ритмів людського життя в урбаністичному плануванні. Було б невірним вважати ці погляди полярними, взаємовиключними. Наприклад, покращення якості життя у містах залежить як від комплексної забудови, так і від складу населення міста, життєвого устрою його основних соціальних груп. Наведені парадигми відбивають сформований підхід до міста, пов'язані з переходом до інтенсивного типу розвитку, підвищенням людських потреб. Інтенсивний розвиток середовищного підходу до проблеми урбанізації, формування міст та управління ними закладено в названих змінах. Порівняння цих підходів дозволяє виявити диспропорції між потребами сучасного населення й засобами їх задоволення в межах міського простору. Якість життя не обмежується технічними параметрами – вона охоплює почуття приналежності, відповідальності, соціального залучення (табл. 1).

Урбанізація як чинник формування якості міського середовища. Якість міського середовища має конкретно-історичний характер. Воно невіддільне від рівня розвитку суспільства, специфіки міста [1, 2, 5, 9]. Складність аналізу поняття міське середовище потребує багатопланового і разом із тим цілісного підходу. З одного боку, міське середовище є деякою системністю об'єктивних характеристик стану міста, суттєво значущими для людини параметрів, але з іншого – значимість для людини кожного їх параметрів.

Відмінності в конкретно-історичних умовах розвитку громадян у вимогах до якості міського середовища істотно впливають на відтворювальну діяльність, в розвитку міста. Здатність відтворювати єдність реальних параметрів міського середовища та потреб у її якості, знімати протиріччя людей у кожному з них та у всіх разом є прояв творчого потенціалу міста, всього суспільства.

Таблиця 1.

Комплекс природничо-наукових та соціальних дисциплін, що вивчають взаємовідносини людини та біосфери

№	Технічна парадигма	Екологічна парадигма
1.	Що таке місто? Місто – це створений людьми об'єкт, який можна спроектувати, побудувати та керувати ним. Ключові слова: будівництво, планування, забезпечення.	Що таке місто? Місто – Місто — це жива система, у якій взаємодіють люди і природа. Ключові слова: функціонування, взаємодія, самоорганізація.
2.	Як розуміється природа? Природа – це ресурс, який людина використовує для будівництва та благоустрою. Ключові слова: території, будівельні матеріали, озеленення.	Як розуміється природа? Природа – це жива екосистема, частиною якої є міста. Ключові слова: екосистема, метаболізм, адаптація, ландшафт.
3.	Що таке розвиток міста? Розвиток міста – це розширення, зростання населення, нові будівлі, підприємства. Ключові слова: освоєно, збудовано, заселено, введено в дію.	Що таке розвиток міста? Розвиток міста – це гармонійна взаємодія з природою та адаптація міста до природних умов. Ключові слова: адаптація, перехід від промислів до господарства, екосистема.
4.	Як оцінюється якість життя? Це відповідність стандартам проектування та забезпечення інфраструктури. Ключові слова: комплексне будівництво, забезпечення, створення.	Як оцінюється якість життя? Це задоволення людини своїм життям, її розвиток і відповідальність перед природою. Ключові слова: радість, почуття причетності, відповідальність, ціннісні орієнтації, спосіб життя.
5.	Як покращити якість життя? Через технічні інновації, модернізацію, прискорення розвитку інфраструктури. Ключові слова: прискорення, насичення, соціальна інфраструктура.	Як покращити якість життя? Через зміцнення соціальної активності, збереження природного ритму життя, компактність простору. Ключові слова: біологічний час, соціально-екологічна ніша, потреби середовищ.
6.	Який тип мислення перемагає? Орієнтованість на використання зовнішніх ресурсів, планування й контроль. Ключові слова: запланувати, залучати, закріпити.	Який тип мислення перемагає? Орієнтованість на відновлення ресурсів, врахування культури та традицій. Ключові слова: відтворення, місцеві здібності, культура, традиції.
7.	Який підхід до управління? Управління відбувається за чітким планом і направлене на досягнення короткострокових результатів. Ключові слова: планування, якість життя, проектування.	Який підхід до управління? Управління — це постійний процес саморозвитку міста, з фокусом на довгострокові цілі й участь громади. Ключові слова: саморозвиток, громадська участь, ціннісні орієнтири.
8.	Який тип культури домінує? Людина розвивається через техніку і науку, технічний прогрес — головний засіб вирішення проблем. Ключові слова: технічний прогрес, навчання, кваліфікація.	Який тип культури домінує? Людина повинна жити у гармонії з природою, культура і виховання — основа для вирішення міських проблем. Ключові слова: культурні цінності, спосіб життя, екологічне виховання.

Набір цих параметрів є результатом історичного розвитку потреб людини, які відповідно до закону підвищення потреб постійно поглиблюються, конкретизуються.

Якість міського середовища, його динаміка, тенденції розвитку мають складний багатоплановий характер. Механізм їх зміни можна зрозуміти на основі вивчення урбанізації. Необхідність саме такого підходу пов'язана з тим, що поняття «урбанізація» включає соціальні явища, якісні та кількісні характеристики суспільства, у тому числі міське середовище, у їхньому територіальному аспекті у зв'язку зі специфікою типів поселень.

Урбанізація постає як соціально-територіальний процес, що фокусується на взаємозв'язку соціальних структур і територіального простору. Вона визначає умови розвитку міст, соціально-економічну мобільність населення, а також просторову організацію культурних і економічних осередків [13,14,15]. Урбанізація є найважливішою стороною розвитку суспільства, поняття урбанізація націлене певний його аспект. Урбанізація є проекцією всесвітньо-історичного процесу відтворення всього життя суспільства, його закономірностей на територію. Урбанізація – це суспільство, розглянуте з погляду його соціально-територіальних закономірностей, тобто. у ракурсах виникнення, розвитку та зняття соціально та культурно значимих територіально закріплених відмінностей між містом та селом., центрами та периферією як у суспільстві в цілому, так і в містах та агломераціях. Саме закономірності урбанізації дозволяють розкрити соціальну природу міст як форму розселення та закономірності динаміки якості міського середовища. Та обставина, що будь-яке виникнення інновацій, кожен крок прогресу носить осередковий характер, неминуче призводить до появи територіально-локалізованих фокусів діяльності, центрів щодо більш ефективного виробництва, науки та мистецтва, де суспільство, навколишня територія концентрує умови, соціокультурні потенції на формуванні вищих та найбільш творчих. Міське середовище є по суті місто, але взятий з погляду життєдіяльності людини в ракурсі розгляду міста не в його власної цілісності, а у зв'язку з прагненням особистості адаптуватися до середовища, відтворювати, підтримувати та зберігати його. Міста є територіальною концентрацією безлічі різнобічних форм діяльності. Вони є своєрідними фокусами урбанізованого процесу, точками зростання суспільства. Вони виникає ефект з'єднання безлічі різних форм діяльності. Специфіку міського середовища можна зрозуміти при розгляді міста як форми та результату урбанізації [16, 17]. Місто як форма просторової організації суспільства відіграє роль фокуса творчих сил і соціальної енергії. Урбанізоване середовище включає не тільки інфраструктуру, а й соціальні механізми відтворення життєдіяльності особистості. Саме тому необхідно враховувати

динаміку змін у міському середовищі через призму потреб людини та соціокультурних процесів. Урбанізована середовище, як і міська, включає форми відкритого громадського простору, що виступає таким, що формує суспільний зміст і тому надає на нього певний вплив. Звідси зростаюча важливість відкритих суспільних просторів та підвищення їхньої якості.

Роль відкритих громадських просторів у якості міського життя. Особливу увагу у визначенні якості міського середовища слід приділяти відкритим суспільним просторам – площам, паркам, скверам, вулицям, які формують соціальну взаємодію та просторову ідентичність мешканців [3, 4, 10, 12, 16]. Вони є маркерами рівня відкритості суспільства, його культурного та екологічного розвитку. Відкриті суспільні простори повинні розглядатися на основі обліку реальності умов життя в місті, що визначаються всім попереднім розвитком, за певними параметрами [11]. Сам перелік цих параметрів має конкретний історичний характер. Розробка системи таких параметрів, а також кількісна оцінка кожного з них дозволяють зіставити якість різних міст між собою. Можна порівняти, наприклад, житлову забезпеченість у різних соціальних умовах та у різних епохах. Однак цінність такого порівняння може свідчити лише про відмінності в об'єктивних характеристиках, але не дає уявлення про те, як оцінюється якість відкритих суспільних просторів самими зацікавленими людьми, тими, хто змушений до неї пристосовуватися, і одночасно тими, хто її відтворює, а також про те, як задоволені потреби. Наприклад, сам собою рівень забруднення середовища для мешканців саме цього міста, оцінку середовища населенням та їх націленість у зв'язку з цим на активну діяльність із зниження забруднення. Отже, чистоту якості відкритих громадських просторів можна зрозуміти не як предметну характеристику міста, а лише в єдності з ставленням людей до навколишнього середовища, з розвитком самих критеріїв, на основі яких різні верстви населення виділяють різні параметри міського середовища і, по-різному впливають на них. При вивченні якості життя в містах слід пильну увагу приділяти історичному характеру потреб людей. В історії досить прикладів, коли люди переїжджають у міста і віддають перевагу міському середовищу сільському навіть тоді, коли гігієнічні умови в них були значно гіршими, ніж у місцевості, що залишається. З цього випливає, що вимоги до міського середовища, що історично склалися, до його якості не є результатом суто біологічних потреб, навіть потреб у збереженні здоров'я, але є складним результатом розвитку соціальних і культурних процесів.

Потреби – результат складних протиріч розвитку суспільства. Вони знаходять своє безпосереднє втілення у культурі, у розвитку мети та цінностей. Потреби, втілені у культурі, самі стають істотними чинниками, визначальними

дії людей, котрі освоїли культуру. Саме тому культура, накопичений напрацьований зміст безпосередньо спрямовують підйом виробництва, підвищення соціальної та виробничої активності тощо [8]. Фіксована у культурі потреба може у різних формах. Людина відчуває потребу серед певного типу, за певних умов життєдіяльності [6]. Він може мати потребу у розвитку цілей. Він може відчувати потребу у розвитку самої діяльності. Всі ці потреби у тій чи іншій формі фіксуються у культурі. Культура постає як характеристика самої людини, заходи її розвитку як суб'єкт діяльності. Аналіз специфіки відкритих громадських просторів, вимог до них суспільства, різні соціальних груп робить необхідним розгляд які у культурі відношення до довкілля, так і до її якості. При цьому культуру слід розглядати у певному ракурсі, щодо її відношення до відкритих громадських просторів, до території. Розвиток урбанізованої культури становить невід'ємний елемент урбанізації, соціально-територіальних закономірностей суспільства. У своєму ставленні до відкритих громадських просторів людина завжди окреслює ареал, масштаб якого визначається масштабами відтворення життєдіяльності суспільного суб'єкта. Цей процес має не лише територіальний характер. Він включає виділення певних якісних параметрів відповідно до минулого досвіду, потреб і традицій, цілей і цінностей, сконцентрованих у культурі [8]. Різноманітність відкритих суспільних просторів відкриває для особистості можливість формувати свій ареал відповідно до своїх потреб, відповідно до потреб своєї соціальної групи. Тим самим люди формують умови власного відтворення. Сама собою можливість вибору елементів ареалу, його формування визначаються загальними соціально-економічними умовами суспільства, що має у кожному даному випадку спеціально досліджуватися.

Окреслюючи межі свого ареалу, городянин цим визначає територію своєї безпосередньої життєдіяльності, бере участь у формуванні механізму її відтворення. Якість середовища ареалу, його культура, соціально-економічний потенціал є важливими чинниками ефективності відтворення людини. Аналіз розвитку урбанізованої культури допомагає усвідомити, що якість навколишнього середовища може бути зрозумілою у єдності потреб до середовища та реальних параметрів цього середовища. Система параметрів відкритих громадських просторів повинна розглядатися одночасно як продукт зусиль людей, спрямованих на відтворення суспільства, і як результат відтворювальної діяльності специфіки фіксованих у культурі потреб людей. Якість відкритих громадських просторів визначається не лише фізичними параметрами, а й ставленням до них населення, рівнем задоволення потреб і можливістю участі в їх формуванні. Урахування історичної, культурної та

соціальної специфіки кожної території є необхідною умовою ефективного соціального планування [18].

Висновки: В ході дослідження встановлено, що якість міського середовища є інтегральним показником, що поєднує фізичні, соціальні, культурні та екологічні характеристики.

В дослідженні доведено, що розвиток міста має відбуватися на засадах поєднання технічної та екологічної парадигм, що забезпечить комплексний підхід до урбаністичного планування.

У статті доведено, що урбанізація розкриває соціальну природу міського середовища, вказуючи на необхідність врахування територіальних особливостей у розробці стратегій розвитку.

На сьогодні маємо, що відкриті громадські простори повинні стати об'єктом соціального проектування, оскільки вони мають вирішальне значення для якості життя міського населення.

Список джерел:

1. Безлюбченко О.С., Гордієнко С.М., Завальний О.В. Планування міст і транспорт. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 271 с.
2. Гайко Ю.І., Жидкова Т.В. Проблеми та перспективи розвитку житлової забудови в умовах комплексної реконструкції міста: монографія – Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2019. – 247 с. ISBN 978-966-695-477-3.
3. Гелль Й. Міста для людей. – Львів: Вид. Старого Лева, 2018. - с.280.
4. Гусєв М. Фактори впливу на формування та розвиток відкритих публічних просторів міст. Архітектурний вісник КНУБА № 30-31, 2024 р.
5. Жмурко Ю.В., Коптева Г.Л., Панова Л.П., Шубович С.О. Конспект лекцій з курсу «Композиція». – Х.: ХНАМГ, 2011. – 51 с.
6. Кузик І.Р. Роль комплексної зеленої зони міста у функціонуванні урбоєкосистеми Тернополя. Сучасні проблеми урбоєкосистем: збірник мат-в Міжнар. наук.-практ. конференції 1-2 жовтня 2020 р., Кам'янець-Подільський) / ТОВ Друк. «Рута», 2020. С. 144-148.
7. Колоша М.С. Інтегрований метод формування міського простору – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дис. на здобуття наук. ступеня доктора філософії за спец. 192 – Будівництво та цивільна інженерія – ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, Харків, 2023.
8. Кюнцлі Р.В., Степанюк А.В. Історія української культури. Навчальний посібник – Львів: НВФ «Українські технології», 2011. – 304 с.
9. Ладигіна І.В., Дубіна Н.Г. Особливості сучасного розвитку ландшафтної архітектури в Україні/Науковий вісник будівництва. - 2019. - Т. 95, № 1. - С. 57-67.
10. Лендрі Ч. Креативне містотворення: його сила і можливості. Фоліо, 2020, 252 с.
11. Панова Л.П. Теорія систем і архітектура – Харків: ХНАМГ, 2007. – 175 с.
12. Посацький Б.С., Король Є.І., Кознарьська Г.Є. Архітектурний образ міста. Навчальний посібник. Львів: Вид. Львівська політехніка, 2019. - 140 с.
13. Семенов В.Т., Линник І. Е. Проектування міських територій: підручник – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 449 с.
14. Сьомка С.В. Основи дизайну архітектурного середовища: підручник. Київ: Видав. Ліра-К., 2020. - 480 с.

15. Тимохін В.О. Архітектура міського розвитку. 7 книг з теорії містобудування. – К.: КНУБА, 2008. – 629 с.
16. Флорида Р. Криза урбанізму. Чому міста роблять нас нещасними», «Наш Формат». Київ, 2019. – 232 с.
17. Ходж С. Коротка історія архітектури. Стили, будівлі, елементи, матеріали. Вид. Старого Лева., 2024. - с.232.
18. Чепелик, В. Архітектурне середовище міста як візуальний текст. // Архітектурний вісник, №2, 2020, с. 45–51.

Olga Chvyrova,

Odesa State Academy of Civil Engineering and Architecture, Ukraine

SOCIAL-ECOLOGICAL APPROACH AS A LAW OF DYNAMICS OF URBAN ENVIRONMENTAL QUALITY

The article examines the problems of the quality of the urban environment through the prism of social and environmental planning. A comparative analysis of the technical and environmental paradigms of urban development is carried out, the importance of urbanization in the formation of socio-cultural characteristics of the urban environment is substantiated. Urbanization is the most important aspect of the development of society, the concept of urbanization is aimed at a certain aspect of it. Urbanization is a projection of the world-historical process of reproducing the entire life of society, its laws onto the territory. Urbanization is a society considered from the point of view of its socio-territorial laws, that is, in the perspectives of the emergence, development and elimination of socially and culturally significant territorially fixed differences between the city and the countryside, centers and the periphery both in society as a whole and in cities and agglomerations. It is the laws of urbanization that allow us to reveal the social nature of cities as a form of settlement and the laws of the dynamics of the quality of the urban environment. The article notes that the diversity of open public spaces opens up the opportunity for an individual to shape their area in accordance with their needs, in accordance with the needs of their social group. Thus, people shape the conditions of their own reproduction. The very possibility of choosing the elements of the area, its formation is determined by the general socio-economic conditions of society, which should be specially studied in each given case. By outlining the boundaries of their area, a citizen thereby determines the territory of his direct life activity, participates in the formation of the mechanism of its reproduction. The quality of the area's environment, its culture, socio-economic potential are important factors in the effectiveness of human reproduction. An analysis of the development of urbanized culture helps to realize that the quality of the environment can be understood in the unity of needs for the environment and the real parameters of this environment. The

role of open public spaces in ensuring the quality of life of the population is highlighted and the socio-cultural parameters that influence their assessment by city residents are outlined.

Keywords: urban environment; quality of life; urbanization; social planning; ecological paradigm; infrastructure; open public spaces; city culture.

REFERENCES:

1. Bezlyubchenko O.S., Hordiyenko S.M., Zaval'nyy O.V. (2021) Planuvannya mist i transport. [City planning and transport] Kharkiv. nats. un-t mis'k. hosp-va im. O.M. Beketova. – Kh.: KHNUMH im. O.M. Beketova. – 271 p. {in Ukrainian}
2. Hayko YU.I., Zhydkova T.V. (2019) Problemy ta perspektyvy rozvytku zhytlovoi zabudovy v umovakh kompleksnoi rekonstruktsiyi mista: monohrafiya [Problems and prospects of housing development in the context of comprehensive reconstruction of the city] – Kharkiv: KHNUMH im. O.M. Beketova. – 247 p. {in Ukrainian}
3. Gell' Y. (2018). Mista dlya lyudey. [Cities for people] – L'viv: Vyd. Staroho Leva. – 280 p. {in Ukrainian}
4. Husyev M. (2024) Faktory vplyvu na formuvannya ta rozvytok vidkrytykh publichnykh prostoriv mist. [Factors influencing the formation and development of open public spaces of cities.] Arkhitekturnyy visnyk KNUBA № 30-31, {in Ukrainian}
5. Zhmurko YU.V. Koptyeva H.L., Panova L.P., Shubovych S.O.; (2011) Konspekt lektsiy z kursu «Kompozytsiya» [Summary of lectures on the course “Composition”.] – KHNUMH im. O.M. Beketova. – 51 p. Kh. {in Ukrainian}
6. Kuzyk I.R. (2020) Rol' kompleksnoi zelenoyi zony mista u funktsionuvanni urboekosystemy Ternopolya. Suchasni problemy urboekosystem. [The role of the city's complex green zone in the functioning of the urban ecosystem of Ternopil. Modern problems of urban ecosystems] zbirnyk mat-v Mizhnar. nauk.-prakt. konferentsiyi 1-2 zhovtnya 2020 r., Kam"yanets'-Podil's'kyi) / TOV «Drukarnya «Ruta». – P. 144-148. {in Ukrainian}
7. Kolosha M.S. (2023) Intehrovanyy metod formuvannya mis'koho prostoru [Integrated method of urban space formation] – Kvalifikatsiyna naukova pratsya na pravakh rukopysu. Dys. na zdobuttya nauk. stupenya doktora filosofiyi za spets. 192 — Budivnytstvo ta tsyvil'na inzheneriya – KHNUMH im. O.M. Beketova, Kh. {in Ukrainian}
8. Kyuntsli R.V., Stepanyuk A.V. (2011) Istoriya ukrayins'koyi kul'tury. [History of Ukrainian culture.] – L'viv: NVF «Ukrayins'ki tekhnolohiyi». – 304 p. {in Ukrainian}

9. Ladyhina I.V., Dubina N.H. (2019) Osoblyvosti suchasnoho rozvytku landshaftnoyi arkhitektury v Ukrayini [Features of the modern development of landscape architecture in Ukraine] / Naukovyy visnyk budivnytstva. - Vol. 95, No. 1. - P. 57-67. {in Ukrainian}
10. Lendri CH. (2020) Kreatyvne mistotvorennya: yoho syla i mozhlyvosti. [Creative urban development: its power and possibilities] Folio. - 252 p. {in Ukrainian}
11. Panova L.P. (2007) Teoriya system i arkhitektura. [Theory of systems and architecture] – Kharkiv: KHNAMH im. O.M.Beketova. – 175 p. {in Ukrainian}
12. Posats'kyi B.S., Korol' YE.I., Koznars'ka H.YE. (2019) Arkhitekturnyy obraz mista. [Architectural image of the city] L'viv: Vyd. L'vivs'koyi politekhniky. – 140 p. {in Ukrainian}
13. Semenov V.T., Lynnyk I. E. (2018) Proektuvannya mis'kykh terytoriy [Design of urban areas] – Xarkiv: KHNUMH im. O. M. Beketova. – 449 p. {in Ukrainian}
14. S'omka S.V. (2020) Osnovy dyzaynu arkhitekturnoho seredovyscha. K.: Vydav. Lira-K. – 480 p. {in Ukrainian}
15. Tymokhin V.O. (2008) Arkhitektura mis'koho rozvytku. [Architecture of urban development.] – K.: KNUBA. – 629 p. {in Ukrainian}
16. Floryda R. (2019) Kryza urbanizmu. Chomu mista roblyat' nas neshchasnymi, [The crisis of urbanism. Why cities make us unhappy] «Nash Format». Kyiv. – 232 p. {in Ukrainian}
17. Khodzh S. (2024) Korotka istoriya arkhitektury. Styli, budivli, elementy, materialy. [A Short History of Architecture. Styles, Buildings, Elements, Materials] Vyd. Staroho Leva. – 232 p. {in Ukrainian}
18. Chepelyk, V. (2020) Arkhitekturne seredovyshe mista yak vizual'nyy tekst. [The Architectural Environment of the City as a Visual Text] // Arkhitekturnyy visnyk, №2. P.45–51. {in Ukrainian}